

เพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มเยาวชนที่มาใช้บริการ ในแหล่งชุมนุมวัยรุ่น กรณีสึกษา กรุงเทพมหานคร

นวลตา อากาศัพพะกุล¹

Sexual relation and condom use in teenagers and young adults at teens clubs: a case study in Bangkok

Apakupakul N.

Epidemiology Unit, Faculty of Medicine,

Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, 90110, Thailand

Songkla Med J 2006;24(6):475-482

Abstract:

This cross-sectional study aimed to: 1) study the sexual relations and condom use of teenagers and young adults in preventing HIV infection, and 2) identify risk factors of HIV infection among teenagers at a popular night club in Bangkok. The study was conducted from January–May 2003. Data were collected by interview of 400 teenagers (13–23 years old), and focus group discussion involving 20 teenagers on problem-solving processes in dealing with sexual relation problems.

Results: *Of the teenagers interviewed, 58.2% were male and 35.2% were studying in college. There were 12 males and 8 females in the focus group discussion. The average age was 19 years. Sixty-four percent had had experience in sexual relations. The average age at time of first sexual relation with a partner was 16.3 years. The average age at first sexual relation with a prostitute was 17.3 years. Risk factors for sexual relations without condom use were drinking alcohol (OR=3.39, 95% CI=0.34–11.85), lack of a counselor in sexual relations (OR=2.68, 95% CI=1.32–5.41), amphetamine use (OR=2.18, 95% CI=0.36–13.10), having sexual relations with a prostitute (OR=2.03, 95% CI=0.34–11.85), and being male (OR=2.78, 95% CI=1.69–4.55).*

---

¹M.Sc. (Nursing), M.A. (Population studies) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
รับต้นฉบับวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549 รับลงตีพิมพ์วันที่ 13 มิถุนายน 2549

Teenagers understood that they could prevent HIV infection by using a condom. However, in teenagers who engaged in sexual relations, only 47% regularly used a condom; 30% used a condom occasionally and 23% had never used a condom. The general belief was that sexual relations with a partner were safer than with a prostitute, and most felt that there was no need to use a condom when they had sexual relations with their regular partners. The most common reasons given for using a condom were contraception and prevention of HIV infection. Fifty-five percent of teenagers said that they could find condoms at a convenience store.

Conclusion: This study indicates that one reason that teenagers do not use condoms is because they have never been given information on proper condom use. Making this information available and placing condoms in the clubs where they gather may be an appropriate way to slow the spread of HIV. In addition, training should be provided for both parents and schoolteachers on teen sexual problems and how to deal with them. Teenagers should be encouraged to talk with their parents or teachers when they have questions about sexual relationships.

Key words: sexual relations, condom use, risk behavior, teenagers, HIV infection, teenagers' club,

บทคัดย่อ:

โรคเอดส์เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย กลุ่มเสี่ยงที่สำคัญคือ กลุ่มวัยรุ่น การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มเยาวชนที่เกี่ยวข้องกลางคืนในแหล่งชุมนุมวัยรุ่น เพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มเยาวชน เก็บข้อมูลโดยการ 1) สัมภาษณ์วัยรุ่นอายุ 13-23 ปี จำนวน 400 ราย ที่ใช้บริการแหล่งชุมนุมวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครและเสวนากลุ่มเยาวชนที่สมัครใจจำนวน 20 ราย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 58 เป็นเพศชาย ร้อยละ 35 กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี และกลุ่มเสวนาเป็นเพศชาย 12 คน และหญิง 8 คน อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างคือ 19 ปี ร้อยละ 64 เคยมีเพศสัมพันธ์ อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหญิง/ชายคือ 16.3 ปี อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงหรือชายบริการ คือ 17.3 ปี

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่ การดื่มเหล้า/เบียร์ (OR=3.39, 95% CI=0.34-11.85) ขาดที่ปรึกษาปัญหาเพศสัมพันธ์ (OR=2.68, 95% CI=1.32-5.41) เสพยาบ้า (OR=2.18, 95% CI=0.36-13.10) การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงหรือชายบริการ (OR=2.03, 95% CI=0.34-11.85) เพศชายมีโอกาสเสี่ยงมากกว่าเพศหญิง (OR=2.78, 95% CI=1.69-4.55)

วัยรุ่นส่วนใหญ่เข้าใจว่าการใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีได้ ในกลุ่มผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์บวกร้อยละ 47 ที่ใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 30 ใช้ถุงยางอนามัยบางครั้ง และร้อยละ 23 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัย เนื่องจากมีความเชื่อว่าคุณนอนของตนเองปลอดภัยกว่าหญิงหรือชายบริการ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การใช้ถุงยางอนามัยใช้เพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี แหล่งซื้อถุงยางอนามัยที่สำคัญ (ร้อยละ 55) ของกลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์ คือ ร้านค้าสะดวกซื้อที่เปิดทำการ 24 ชั่วโมง

สรุป เหตุผลของการไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์คือ ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย การจัดให้มีคำแนะนำการใช้และจัดเตรียมถุงยางอนามัยไว้ในแหล่งชุมนุมวัยรุ่นน่าจะช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อเอชไอวีได้นอกจากนี้ควรมีการให้ความรู้/อบรมครูแนะแนวและผู้ปกครองในการให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาในเรื่องเพศสัมพันธ์แก่วัยรุ่นและเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้ซักถามปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ด้วย

คำสำคัญ: เพศสัมพันธ์, การใช้ถุงยางอนามัย, พฤติกรรมเสี่ยงวัยรุ่น, การติดเชื้อเอชไอวี, แหล่งชุมนุมวัยรุ่น

บทนำ

วัยรุ่น เป็นวัยที่หลายฝ่ายให้ความสนใจเพราะเป็นวัยอยากรู้อยากเห็นและเสี่ยงต่อการกระทำผิดและการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน จากการสำรวจของบริษัทที่ดำเนินงานด้านถุงยางอนามัย

และ “จูนาโพลล์” พบว่า อายุของการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นลดลงเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2536¹⁻³ และมีรูปแบบใกล้เคียงกับที่สหรัฐอเมริกา ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข เพราะจะเป็นสาเหตุสำคัญที่เกิดการตั้งครรภ์

ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งรวมทั้งการติดเชื้อเอชไอวี และพบว่า ปัจจุบันแหล่งชุมนุมของวัยรุ่นเปลี่ยนรูปแบบไป ได้แก่ ร้านอาหารจานด่วน ร้านน้ำชากาแฟ รวมถึงสถานบันเทิงที่วัยรุ่นใช้เป็นแหล่งนัดพบ การวิจัยนี้มุ่งเน้นที่แหล่งชุมนุมของวัยรุ่นที่เป็นแหล่งเสี่ยงต่อการนำไปสู่ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่ขาดการป้องกันและมีโอกาสติดเชื้อเอชไอวีได้มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มเยาวชนที่เกี่ยวข้องกลางคืนในแหล่งชุมนุมวัยรุ่นเพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของกลุ่มเยาวชนที่มาใช้บริการแหล่งชุมนุมวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มประชากรตัวอย่าง

กลุ่มประชากรตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นอายุ 13-23 ปี จำนวน 400 ราย ที่มาใช้บริการที่สยามดิสคอปเวอรี เซ็นเตอร์พอยท์ ศูนย์การค้าเซ็น (เวียร์เทรดเซ็นเตอร์) อาร์ ซี เอ (RCA=Royal City Avenue) (ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ถนนพระราม 9) ถนนข้าวสาร ถนนราชวิถีและถนนสุขุมวิท ในเวลากลางคืน (19.00-02.00 น.) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้ และยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

การคำนวณตัวอย่างประชากร⁴

$$\begin{aligned} \text{จากสูตรการสำรวจ } n &= Z^2_{1-\alpha/2} P(1-P)/d^2 \\ Z^2 &= 1.96 \\ P &= \text{โอกาสที่เด็กวัยรุ่นจะมี} \\ &\quad \text{เพศสัมพันธ์} = 0.6 \\ 1-P &= 1-0.6 = 0.4 \\ d &= 0.05 \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ อย่างน้อย = 368 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 400 ราย และเสวนากลุ่มอาสาสมัครจากกลุ่มที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 ราย เป็น เพศชาย 12 ราย และเพศหญิง 8 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ กลุ่มวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่
  - 1.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ วัตถุประสงค์ของการใช้บริการ
  - 1.2 พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ประกอบด้วย พฤติกรรมเสี่ยง การมีเพศสัมพันธ์ การใช้ถุงยางอนามัย แหล่งบริการถุงยางอนามัย

2. การเสวนากลุ่มวัยรุ่นที่อาสาสมัครให้ความร่วมมือในการร่วมแสดงความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการณ์มีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์และความคาดหวังต่อผู้ให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาด้านเพศสัมพันธ์

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพและการมีเพศสัมพันธ์

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	233	58.2
หญิง	167	41.8
ศาสนา		
พุทธ	358	89.5
คริสต์	19	4.7
อิสลาม	19	0.8
ซิกข์	4	1.0
ระดับการศึกษา		
กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา	3	0.7
กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	26	6.5
กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	105	26.3
กำลังเรียนระดับปริญญาตรี/สูงกว่า	141	35.2
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	45	11.3
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	8	2.0
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	16	4.0
เรียน กศน	7	1.7
จบปริญญาตรี	32	8.0
เพศสัมพันธ์		
ไม่เคย	144	36.0
เคย	256	64.0
ท่านมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับใคร		
แฟน	159	62.1
เพื่อนนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน	39	15.2
เพื่อนนักเรียนต่างโรงเรียน	35	13.7
นักร้อง/หญิงคาราโอเกะ/ชายคาราโอเกะ/ห้องอาหาร	4	1.6
หญิงโสเภณี /ชายขายบริการทางเพศ	15	5.7
คนข้างบ้าน	4	1.6

ผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ร้อยละ 58.2 เป็นเพศชาย ร้อยละ 89.5 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 35.2 กำลังเรียนในระดับปริญญาตรี (ตารางที่ 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ร้อยละ 78.5 รองลงมาคือ ในเขตปริมณฑล ร้อยละ 13.7 ร้อยละ 53.7 ยังอาศัยอยู่กับบิดามารดา รองลงมา ร้อยละ 31.5 เช้าบ้าน/อพาร์ทเมนต์ ร้อยละ 27.0 มีบิดาประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค่าขายร้อยละ 19.5 มารดาของกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพค้าขายร้อยละ 26.0

อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างคือ 19 ± 2.3 ปี ร้อยละ 64.0 เคยมีเพศสัมพันธ์และร้อยละ 62.1 ของกลุ่มนี้เคยมีเพศสัมพันธ์กับ

เพื่อนในโรงเรียนเดียวกัน อายุที่มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนครั้งแรกคือ 16.3 ปี ส่วนอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับชาย/หญิงบริการคือ 17.3 ปี (ตารางที่ 2)

ด้านการใช้สารเสพติดต่างๆ พบว่า เยาวชนร้อยละ 58.4 สูบบุหรี่ ร้อยละ 4.5 เสพยาบ้าโดยมีคนในครอบครัวของกลุ่มนี้ (ร้อยละ 80.0) สูบบุหรี่และเสพยาบ้า (ร้อยละ 8.5) ส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.5 ไม่มีปัญหาในการมาที่แหล่งชุมนุมและผู้ปกครองไม่ห้ามเที่ยวกลางคืน ค่าใช้จ่ายในการไปใช้บริการตามสถานที่ต่างๆ ประมาณ 700 บาทต่อครั้งของการไปเที่ยว ความรู้สึกที่มีต่อครอบครัว พบว่า ร้อยละ 48.9 รู้สึกว่าครอบครัวมีความอบอุ่นปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของอายุ จำแนกตามพฤติกรรม

ปฏิบัติหรือกระทำ	อายุเฉลี่ย (ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด (ปี)
สูบบุหรี่	16.2	2.6	8-22
ดื่มเหล้า/เบียร์	16.3	2.3	7-22
เพศสัมพันธ์กับเพื่อนหญิง/ชาย	16.3	2.0	10-23
เที่ยวโสเภณี/หญิงบริการ/ชายบริการ	17.3	2.3	12-21
ยาบ้า	16.1	1.8	13-19
ดมกาว	15.4	1.6	13-19
อื่นๆ เช่น เฮโรอีน กัญชา	16.4	2.0	13-20

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านเพศ การใช้สารเสพติด ผู้ให้คำปรึกษา และเพศสัมพันธ์กับหญิงหรือชายบริการ และเพศของกลุ่มตัวอย่างต่อการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

ปัจจัย	อัตราเสี่ยง	Z	P-value	95% CI
การดื่มแอลกอฮอล์				
ไม่ใช่	1 (ref)			
ใช่	3.39	1.92	0.06	0.97-11.84
ผู้ให้คำปรึกษา (ปัญหาเพศสัมพันธ์)				
มี	1 (ref)			
ไม่มี	2.68	2.75	0.006	1.32-5.41
ยาบ้า				
ไม่ใช่	1 (ref)			
ใช่	2.18	0.85	0.39	0.36-13.10
เพศสัมพันธ์กับหญิง/ชายบริการ				
ไม่ใช่	1 (ref)			
ใช่	2.03	0.79	0.43	0.34-11.85
เพศ				
หญิง	1 (ref)			
ชาย	2.78	4.14	0.00	1.69-4.55

ปัจจัยที่มีผลต่อการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี โดยนำปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระมาหาความสัมพันธ์กับการใช้และไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ จากนั้นคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการไม่ใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้สถิติวิเคราะห์สมการถดถอย (logistic regression) พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3.39 เท่า (OR=3.39, 95% CI=0.97-11.84) ขาดผู้ให้คำปรึกษามีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี 2.68 เท่า (OR=2.68, 95% CI=1.32-5.41) การเสพยาบ้า 2.18 เท่า (OR=2.18, 95% CI=0.36-13.10) การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงหรือชายบริการ 2.03 เท่า (OR=2.03, 95% CI=0.34-11.8) การนัดพบแฟนหรือเพื่อนหรือคนรักที่แหล่งชุมนุมมีโอกาสร้อยละ 1.4 เท่า (OR=1.40 95% CI=0.90-2.27) เพศชายมีโอกาสเสี่ยงมากกว่าเพศหญิง (OR=2.78 95% CI=1.69-4.55) (ตารางที่ 3)

พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี พบว่าร้อยละ 46.9 ของกลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์ มีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย ส่วนร้อยละ 30.2 มีเพศสัมพันธ์โดยมีการป้องกันและ/หรือมีการป้องกันเป็นครั้งคราว และร้อยละ 22.9 ไม่เคยใช้เลย วัตถุประสงค์ของการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65.8 คิดว่าเพื่อการป้องกันโรคที่ติดเชื้อมีโอกาสเสี่ยงได้แก่ โรคเอดส์และกามโรค ร้อยละ 33.2 คิดว่าเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์ แหล่งที่สามารถหาซื้อถุงยางอนามัยคือ ร้านสะดวกซื้อมากที่สุดถึงร้อยละ 55 รองลงมาจากร้านขายยา นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเชิงบวกในเรื่องการพกพาถุงยางอนามัย

การเสวนากลุ่ม พบว่า ความเห็นต่อการแจกหรือขายถุงยางอนามัยในราคาที่ถูกที่ดิสโกเธค หรือแหล่งชุมนุมวัยรุ่น เช่น อาร์ซีเอ ถนนข้าวสาร ถนนสุขุมวิท หรือถนนราชวิถี พบว่า เห็นด้วยกับการดำเนินการนี้ เมื่อเกิดปัญหาด้านเพศสัมพันธ์ เช่น การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจของฝ่ายหญิงและไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ สิ่งที่วิตกกังวลคือการตั้งครรภ์ แต่วิตกเรื่องการติดเชื้อเอชไอวีน้อยกว่า เนื่องจากเชื่อใจว่าแฟนไม่สำส่อนทางเพศ กรณีที่มีความสัมพันธ์ทางเพศมีปัจจัยเอื้อคือ หลังจากการไปเที่ยวในแหล่งชุมนุมแล้วมักไปที่พักของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งส่วนมากเป็นหอพักหรือบ้านฝ่ายชายที่ไม่มีผู้ปกครองอยู่บ้านขณะนั้น เมื่อมีปัญหาที่ต้องการคำแนะนำปรึกษา มักจะถามเพื่อน เนื่องจากเพื่อนมักมีทางออกให้ถึงแม้จะรู้สึกว่าจะไม่ถูกต้อง ส่วนการปรึกษาคนในครอบครัวมีน้อยเพราะกลัวถูกตำหนิ ด้านการปรึกษาครูแนะแนวมักไม่ได้คำตอบและกลายเป็นเป้าหมายที่ครูเพ่งเล็ง ดังนี้

“เวลาถามคนในบ้านกลัวๆ กลัวๆ ขนาดที่ที่สนิท ยังไม่อยากจะพูดกลัวเขาว่าเอา ถามเพื่อนเพื่อนบอกหมดว่าจะไปซื้อยาคุมยั้งไง ใช้อย่างไร”

“ครูบางคนมองเราว่า ซ้ำๆ ครูแนะแนวเป็นครูที่เราไม่อยากจะคุยด้วย”

“วิชาเพศศึกษา ครูก็อ่านตามหนังสือไม่เห็นมีอะไรเลย ครูไม่กล้าออกเรื่อง”

“คนที่มาซื้อเขาเข้ามาแล้วหยิบไป ส่วนของเด็กๆ วัยรุ่นบางที่มีผู้หญิงมาซื้อมากกว่า ที่ใช้ก็มีแบบรสผลไม้ รสสตรอเบอร์รี่ คนชอบมากกว่า ตอนนั้น ราคา 3 อันยี่สิบเจ็ดบาท”

จะเห็นได้ว่าส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างยังมีความต้องการปรึกษาปัญหาเรื่องเพศกับผู้ปกครองที่คาดว่าน่าจะมีประสบการณ์มากกว่าแต่ไม่ได้รับคำตอบหรือถูกมองในทางลบ เพื่อนจึงเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีที่สุด

วิจารณ์

กลุ่มวัยรุ่นที่ศึกษาเป็นกลุ่มที่มีอายุเฉลี่ย 19.0 ปี จะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพของนักเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าในระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะในระยะเวลาดังกล่าวมีเรื่องของการจัดระเบียบสังคมเข้ามาเมื่อมีสิทธิพลคอนข้างมากพื้นที่ที่ศึกษาจึงพบกลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี น้อยลง ส่วนบริเวณที่ไม่มี การจัดระเบียบสังคมที่เคร่งครัดเนื่องจากส่วนหนึ่งเป็นแหล่งที่นักเรียนและวัยรุ่นมาใช้บริการเรียนพิเศษที่สยามสแควร์ เช่นเตอร์พอยท์ จึงพบกลุ่มวัยรุ่นที่อายุอยู่ในช่วง 13-18 ปี ส่วนใหญ่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและยังอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างรู้จักแหล่งชุมนุมดังกล่าวจากคำแนะนำของเพื่อนและรู้จักเองโดยมาจากสื่อต่างๆ นอกจากนี้สถานที่เริ่มต้นดังกล่าวเป็นที่ที่นักเรียนหรือวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้เป็นที่รอผู้ปกครองมารับ เป็นที่เรียนกวดวิชา โดยที่บางคนอาจไม่ไปกวดวิชาแต่ไปนั่งคุย/นัดเพื่อน โดยผู้ปกครองเข้าใจว่าบุตรหลานมาเรียนกวดวิชา การมาใช้บริการมาเพื่อดื่ม น้ำชา กาแฟ รวมไปถึงการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ บางแห่งมีการเสพยาบ้า ดมกาว การเสพติดอื่น ๆ รวมด้วย ส่วนที่อาร์ซีเอ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 20 ปี หรือมากกว่าเนื่องจากมีการจัดระเบียบสังคมที่เข้มงวด การมาใช้บริการแต่ละครั้งต้องมีเงินอย่างน้อย 700 บาท มีทั้งการร่วมจ่ายและมีเพื่อนที่มีฐานะจ่ายให้ทั้งกลุ่มเดินทางมาโดยขับรถส่วนตัวมาเอง หรือมาเป็นกลุ่มวัตถุประสงค์เพื่อมาคลายเครียดและพบแฟน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ผู้ปกครองอนุญาตให้มา การมาส่วนใหญ่คือ วันศุกร์และวันเสาร์ ซึ่งต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบก่อน เพราะกลัวติดก ซึ่งในสถานการณ์จริงแหล่งบันเทิงต่างๆ จะจัดให้มีกิจกรรมพิเศษทุกวันศุกร์และวันเสาร์ เพื่อดึงดูดลูกค้าคือกลุ่มเยาวชนในขณะที่ผู้ปกครองก็ไม่ทราบรายละเอียดนั้นๆ

การมีเพศสัมพันธ์ พบว่า ร้อยละ 64.0 ของกลุ่มตัวอย่างเคยมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มดังกล่าวมีร้อยละ 62.1 ที่มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนโรงเรียนเดียวกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและระดับปริญญาตรี ที่มีลักษณะเป็นสหศึกษามีพฤติกรรม

ขอเบอร์โทรศัพท์และที่อยู่กับเพื่อนต่างโรงเรียนต่างเพศ มีข้อสังเกตว่า ส่วนหนึ่งเป็นเพื่อนต่างโรงเรียนที่มาพบในแหล่งชุมนุม ทำให้แบบแผนการมีเพศสัมพันธ์เปลี่ยนไป ขณะเดียวกันมีการใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์ใช้ถุงยางอนามัยเองโดยไม่มีใครแนะนำแต่ทราบจากสื่อโทรทัศน์ การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกร้อยละ 48.8 ที่ใช้ถุงยางอนามัย ในครั้งล่าสุดของการมีเพศสัมพันธ์มีการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 57.0 วัตถุประสงค์ในการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า ร้อยละ 65.8 ใช้เพื่อป้องกันการติดเชื้ออหิวาต์และโรคเอดส์ ส่วนเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์เป็นอันดับรองลงมา อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มวัยรุ่นมีความเข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้ถุงยางอนามัยถูกต้องมากขึ้น สอดคล้องกับการสำรวจของบริษัทกูร์เกิ้ล จำกัด ที่จำหน่ายถุงยางอนามัย ที่พบว่า กลุ่มที่นิยมใช้ถุงยางอนามัยมากที่สุดคือ วัยรุ่น โดยร้อยละ 62.0 มีเพศสัมพันธ์โดยใช้ถุงยางอนามัย ส่วนคนอายุระหว่าง 20-29 ปี เพียงร้อยละ 52 ที่มีเพศสัมพันธ์โดยใช้ถุงยางอนามัย ตัวเลขนี้ลดลงไปอีกในกลุ่มอายุที่มากขึ้น² และสอดคล้องกันกับจำนวนตัวเลขที่แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีความกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์สูงที่สุดเช่นกัน 3 ใน 4 ของวัยรุ่น (ร้อยละ 75) ตอบว่า มีความกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี⁵⁻⁸ ในขณะที่มีการคาดประมาณโดยสำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ว่า อัตราส่วนระหว่างเพศชายต่อเพศหญิงพบเท่ากับ 2.47:1 หรือ 3:1 สำหรับกลุ่มอายุ 15-19 ปี ส่วนใหญ่พบว่า เพศหญิงมีอัตราการเจ็บป่วยสูงกว่าเพศชายที่อยู่ในกลุ่มอายุเดียวกัน เท่ากับ 1.24:1 หรือ 2:1 มีผู้ป่วยเอดส์หญิงที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15-49 ปี ร้อยละ 25.71 และเสียชีวิตแล้ว ร้อยละ 6.60⁹ นอกจากนี้พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มาเที่ยวที่อาร์ซีเอสามารถไปใช้ซื้อถุงยางอนามัยที่ร้านสะดวกซื้อที่ใกล้ที่สุดห่างจากแหล่งชุมนุมประมาณ 50 เมตร (มีเพียง 1 ร้าน) ราคาที่ซื้อระหว่าง 27-35 บาท แต่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยในกรณีที่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน ซึ่งสอดคล้องกับผลการเสวนากลุ่มที่พบเช่นเดียวกัน การไม่เตรียมตัวไปก่อนที่จะไปเที่ยวต่อหรือมีกิจกรรมอื่นๆ การไม่เตรียมถุงยางอนามัยพบได้ในกลุ่มที่ไม่มีการใช้และใช้อย่างไม่สม่ำเสมอ¹⁰⁻¹³ กลุ่มที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยโดยตรงก็คือ คิดว่าไม่เป็นธรรมชาติและไวใจคุณนอน เหตุผลของการใช้ถุงยางอนามัยคือ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ จะเห็นได้ว่าแนวคิดในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยยังคงมีแบบแผนเดิม ความตระหนักต่อการติดเชื้อเอชไอวีเป็นเหตุผลรองจากการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ แต่ก็ทำให้มองเห็นภาพว่ากลุ่มวัยรุ่นมีการป้องกันตนเอง โดยใช้ถุงยางอนามัยถึงแม้จะไม่ทั้งหมดก็ตาม^{1,13-16} ดังนั้นสิ่งที่ต้องดำเนินการคือ การสร้างความตระหนักในเรื่องการติดเชื้อเอชไอวีมากกว่าการตระหนักในผลของการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์

ปัจจัยของการตัดสินใจใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งจะไปสู่การติดเชื้อเอชไอวี พบว่าเพศหญิงมีปัจจัยเสี่ยงน้อยกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของจารีตประเพณีในเรื่องเพศ จากเส้นทางการเดินทางของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการเสวนากลุ่มและสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่าบางกลุ่มที่ตั้งต้นจากสยามดิสคอปเวอรั๊ว กลุ่มนี้จะเคลื่อนย้ายออกไปประมาณ 21.00 น. จากนั้นบางคนกลับบ้านเพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้าแล้วไปที่ถนนข้าวสารและ/หรืออาร์ซีเอ แต่บางคนก็จะไปที่ถนนสุขุมวิท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่มีอยู่

การขาดคำแนะนำเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญต่อการใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยเช่นกัน เพราะวัยรุ่นยึดติดกับเพื่อนเป็นหลัก การแก้ปัญหาเกิดจากการแก้ปัญหาโดยกลุ่ม ลองผิดลองถูก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้อง จากการเสวนากลุ่มก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ครูและพ่อแม่มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและปัญหาทางเพศ ควรให้ความกระจ่างเรื่องนี้และหาทางออกให้ได้ในช่องทางที่ถูกต้อง แต่อาจเป็นเพราะสังคมไทยยังมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องปกปิดและพ่อแม่ก็อาจไม่มีความสามารถในการถ่ายทอดให้ลูกได้ ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่จึงควรจะเป็นสิ่งที่ดีหากพ่อแม่ได้ให้คำชี้แนะในเรื่องเพศและการดูแลตนเอง เมื่อเทียบเคียงกับการสำรวจเรื่องเพศศึกษาพบว่า วัยรุ่นร้อยละ 40-60 รับรู้เพศศึกษามาจากเพื่อนหรือหนังสือ การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตมากกว่าการถามจากครู พี่หรือพ่อแม่ นอกจากนี้พบว่า ดีเจกลายเป็นผู้ตอบปัญหาเรื่องนี้มากกว่าคนในครอบครัวและครู ผลการศึกษาของ Sonenstein และ Pleck¹⁵⁻¹⁶ แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นต้องการให้ผู้ชายครองเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษามากที่สุด วัยรุ่นร้อยละ 24 กล่าวว่า พวกเขาพอใจที่จะพูดคุยเรื่องเพศกับแม่ ในขณะที่ในความเป็นจริงมีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้น ที่ได้รับความรู้จากแม่ วัยรุ่นร้อยละ 12 กล่าวว่าพวกเขาอยากเรียนรู้จากพ่อ ในขณะที่ร้อยละ 16 ต้องการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจากโรงเรียน และวัยรุ่นร้อยละ 88 กล่าวว่า ไม่ต้องการเรียนรู้เรื่องเพศจากเพื่อน แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีวัยรุ่นจำนวนถึงร้อยละ 30 ที่มีเพื่อนเป็นที่ปรึกษาหลัก สิ่งที่ค้นพบจากการพิสูจน์ว่า คำแนะนำของเพื่อนมักจะไม่ได้ออกต้องก็คือ ร้อยละ 42 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเพราะทำตามเพื่อน ๆ และต้องการให้เพื่อนยอมรับการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ต้องพบกับประสบการณ์อันน่าผิดหวัง เรื่องมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ไม่ว่าจะการให้ความรู้เรื่องเพศจะเป็นไปด้วยวิธีใดก็ตาม ดูเหมือนว่าวัยรุ่นจะเป็นกลุ่มที่รับข้อมูลเหล่านั้นได้มากกว่าคนในวัยอื่น ๆ ร้อยละ 70 ของวัยรุ่นทั่วโลกที่มีอายุระหว่าง 16-19 ปี ตอบว่าพวกเขาไม่ใช่วิธีการป้องกันวิธีใดวิธีหนึ่งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คนทั่วโลกร้อยละ 83 เห็นว่าเด็ก ๆ ควรได้รับการปูพื้นฐาน เรื่องเพศศึกษาตั้งแต่อ่อนอายุ 14 ปี และช่วงอายุ 10-11 ปีเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมที่จะเริ่มเรียนรู้เรื่องดังกล่าว¹⁵⁻¹⁶ ในขณะที่ประเทศไทยนั้น มีเพียงร้อยละ 56 ที่

เห็นควรให้เด็กเรียนรู้เรื่องเพศตั้งแต่อายุ 14 ปี และมีถึงร้อยละ 22 ที่เห็นว่า อายุที่เหมาะสม คือ 15 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ชาวไทยและชาวฮ่องกงร้อยละ 4 ยังเป็นประเทศที่มีผู้เห็นว่า ไม่ควรมีการสอนเรื่องเพศศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุดกว่าประเทศอื่น²⁻³ ถึงแม้ในทัศนะของนักจิตวิทยาไม่ถือว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นการเรียนรู้แต่เป็นสัญญาณบางอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่พร้อมที่จะแสดงออก เมื่อร่างกายถึงวุฒิภาวะของเด็กวัยรุ่นก็ตาม⁷

การศึกษาครั้งนี้ มีข้อเด่นคือเป็นการศึกษาที่แหล่งชุมนุมวัยรุ่นในยามวิกาล โดยต้องดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเวลา 19.00-02.00 น. การวิจัยนี้ทำให้ทราบกระบวนการในการมาใช้บริการในแหล่งชุมนุมของวัยรุ่นได้ชัดเจนมากขึ้น

การวิจัยนี้มีข้อด้อยคือ ทำการศึกษาเฉพาะบางพื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมนุมเท่านั้น ดังนั้นภาพที่ได้อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการค้นพบปัญหาของการไปใช้บริการในแหล่งชุมนุมต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการมองภาพเฉพาะด้านที่เป็นปัญหา

แนวทางที่นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ได้แก่

1. ภาคเอกชน เจ้าของกิจการและผู้จัดการสถานประกอบการควรได้มีส่วนร่วมในการรณรงค์การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เช่น การฉายวิดีโอเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น
2. การรณรงค์เพื่อการใช้ถุงยางอนามัยอาจมีทั้งที่แจกให้สถานประกอบการเป็นเครือข่ายหรือในรูปแบบการขายในราคาถูกในยามฉุกเฉิน แต่โดยปกติแล้วก็สามารถหาซื้อได้โดยร้านสะดวกซื้อ แต่ราคาที่จำหน่ายยังสูงอยู่ การมีเครือข่ายเป็นสถานประกอบการอาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการกระตุ้นให้ใช้ถุงยางอนามัย ในการมีเพศสัมพันธ์ แต่ต้องส่งเสริมในรูปแบบที่ไม่สื่อถึงการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์เพราะอาจจะยังขัดต่อวัฒนธรรมไทย
3. การอบรมครูสอนสุขศึกษาในเรื่องเพศสัมพันธ์และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ยังมีความจำเป็นในสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นบทบาทของครูแนะแนว ครูสอนสุขศึกษาหรือครูประจำห้องพยาบาลโรงเรียน
4. อบรมให้ความรู้พ่อแม่โดยผ่านสมาคมครูผู้ปกครองในการให้ความรู้แก่พ่อแม่ที่จะให้คำปรึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์แก่ลูก
5. จัดมุมเพื่อนช่วยเพื่อนในการช่วยกันแก้ปัญหาและมีครู/ผู้ปกครอง/อาสาสมัครในการให้การดูแลอีกชั้นหนึ่ง
6. จัดกิจกรรมให้กลุ่มวัยรุ่นได้แสดงออกอย่างอิสระ หรือจัดพื้นที่ลานกิจกรรม ให้วัยรุ่นได้แสดงออกตามศักยภาพที่มีอยู่ และต้องไม่ใช่พื้นที่ที่มีการควบคุมโดยรัฐ/โรงเรียน
7. นำตัวแทนวัยรุ่นที่ติดเชื่อเอช ไอ วี มาเป็นต้นแบบผู้ให้ความรู้ อุทากรณและแง่คิดแก่วัยรุ่นกลุ่มเสี่ยง
8. การใช้ยุทธวิธีการประชาสัมพันธ์และสื่อมวลชนเพื่อสร้างกระแสสังคมและค่านิยมของการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมเมื่อถึงเวลาอันควร เช่น สื่อโฆษณา ภาพยนตร์ ศิลปิน เป็นต้น

สรุป

สังคมควรสร้างค่านิยมในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และสื่อมวลชนก็ควรมีส่วนในการช่วยจรโลงจาริตประเพณีอันดีงามนี้ ขณะเดียวกันการมีเพศสัมพันธ์ก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ และโรคเอดส์ พ่อแม่ควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่นทั้งพัฒนาการทางเพศตามวัยที่ถูกต้องและควรรู้ให้เท่าทันกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย เพื่อจะได้ประยุกต์ใช้กับลูกหลานของตน ควรปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศในทางที่ดีต่อลูก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรได้ทราบการเคลื่อนไหวของเด็ก การให้เด็กมีเสรีภาพแต่ต้องมีขอบเขต ทั้งครูและผู้ปกครองควรจะเป็นที่ปรึกษาได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการมีคูรักรและการมีเพศสัมพันธ์

เอกสารอ้างอิง

1. กองบรรณาธิการนิตยสารแม่และเด็ก. วัยรุ่นวุ่น sex. นิตยสารแม่และเด็ก. 2541;309:45-8.
2. นลินี มกรเสน. ปัญหา free sex ของวัยรุ่น. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ประจำวันที่ 22 กรกฎาคม 2541. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก: <http://www.geocities.com/Tokyo/Harbor/2093>
3. กรมควบคุมโรค. ข้อมูลล่าสุดรายงานโดยหน่วยควบคุมโรคและป้องกันโรคติดต่อ. หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ประจำวันที่ 19 กรกฎาคม 2543 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaiadclick.com/cgi-bin/clickthru.cgi?userid=966401593>
4. Lemeshow S, Hosmer jr DW, Klar J, Lwanga SK. Adequacy of sample size in health Studies. New York: John Willey & Son; 1990:1-3.
5. เศรษฐพร ธโนศวรรยางกูร. รูปแบบการเสริมสร้างพลังเพื่อป้องกันเอดส์ในกลุ่มนักเรียนนอกระบบโรงเรียน. การสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 8 วันที่ 11-13 กรกฎาคม 2544 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพค คอนเวนชันเซ็นเตอร์ เมืองทองธานี นนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา; 2544.
6. รัชณี ณ ระนอง. การประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อการทำงานป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: กองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย; 2538.
7. ทิชา ณ นคร. วัฒนธรรมวัยรุ่นกับพฤติกรรมทางเพศ. รายงานการประชุมวิชาการพฤติกรรมสุขภาพ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. กรุงเทพมหานคร: วิโอเอสพริ้นติ้ง; 2539: 141-5.

8. วันวิสาข์ ชูชนม์. การถอดบทเรียนการจัดการความรู้งานวิจัยกรณีศึกษาถุงยางอนามัย 100%. การประชุมวิชาการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ประจำปี 2545 วันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2545 ณ โรงแรมรามาร์คเด้นท์ กรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดีไซน์จำกัด; 2545.
9. สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์โรคเอดส์: วิเคราะห์สถานการณ์โรคเอดส์ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2548. [เข้าถึงวันที่ 15 เมษายน 2549] เข้าถึงได้จาก: www.aidssthai.org/sathana_050131.html
10. จันทรเพ็ญ ชูประภาพรรณ. สุขภาพประชากรวัยเด็ก: สถานะสุขภาพคนไทย. กรุงเทพมหานคร: อูชาการพิมพ์; 2543.
11. พรรณผกา ศุภะกะสิน. การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยเสี่ยงต่อโรคเอดส์ [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2537.
12. จรรยา เศรษฐบุตร์, อัญชลี วรางศรีรัตน์, จิรกิต บุญชัยวัฒนา. รายงานการสำรวจสถานะเยาวชนไทย. นครปฐม: โรงพิมพ์สถาบันวิจัยประชากรศาสตร์; 2541.
13. Sonenstein FL, Ku L, Lindberg LD, Turner CF, Pleck JH. Changes in sexual behavior and condom use among teenaged men: 1988 to 1995. Am J Public Health 1998; 88:956-9.
14. Murphy JJ, Boggess S. Increased condom use among teenage males, 1988-1995: The role of attitudes. Fam Plan Perspect 1998;30:276-303.
15. Sonenstein KL, Pleck JH. The association of AIDS education and sex education with sexual behavior and condom use among teenage men. Fam Plan Perspect 1992; 24:100-6.
16. Sonenstein KL, Pleck JH. Patterns of HIV risk and preventive behaviors among teenage men. Public Health Reports 1992;107:131-8.